

FARE consultants

*Independent consultants in the field of
Firearms, Ammunition and Related Equipment*

P.O. box 22276
3003 DG Rotterdam
the Netherlands

tel.: +31-(0)10-4473500
fax: +31-(0)10-2023302
e-mail: jvd@fareconsultants.com

concerns: Voorstel messenverbod
Ref: Consultatie

Ministerie van Veiligheid en Justitie
Postbus 20301
2500EH den Haag

Rotterdam, 11 januari 2023

Inbreng van gerechtelijk deskundige ing. J. van Driel bij de internetconsultatie over het wetsvoorstel *Wijziging van de Wet wapens en munitie (verkoop en dragen van messen)* van de Minister van Justitie en Veiligheid.¹

Samenvatting

- Dit voorstel is in tegenspraak met de aanbevelingen in het rapport van de commissie Wwm van 20 december 2022
- Dit voorstel zal geen of weinig nuttig effect hebben omdat het onderliggend probleem niet aangepakt wordt en het verbod op verkrijging alleen op commerciële transacties toegrijpt.
- Dit voorstel werkt lastenverhogend voor vooral de douane wegens de verplichting tot leeftijdsverificatie, ook bij aankopen in het buitenland via internet
- De opzet (met lijsten en uitzonderingen) is te gecompliceerd om werkbaar te zijn
- Het voorstel omvat regels die strijdig zijn met het legaliteitsbeginsel
- Het voorstel loopt dwars door andere reeds bestaande verboden heen wat verwarring schept
- Delen van het voorstel grijpen toe op de hele bevolking terwijl de insteek is om de problemen met sommige jongeren op te lossen
- De problemen met jongeren zijn veel eenvoudiger op te lossen door het geven van een aanwijzing over de toepassing van het bestaande verbod op bezit van wapens van categorie 4.7 door minderjarigen.

---

¹ https://www.internetconsultatie.nl/verbod_op_verkoo_van_messen_en_dragen_daarvan_in_de_openbare_ruimte/b1

LS,

De Commissie Wet wapens en munitie, onder voorzitterschap van Chris van Dam, heeft op 20 december haar rapport aangeboden aan de Minister van Veiligheid en Justitie. In dat rapport is een heel belangrijke conclusie dat de huidige Wwm onwerkbaar, rommelig, ondoorzichtig en achterhaald is. De conclusie van de commissie is dat dit in belangrijke mate te wijten is aan het veelvuldig opduiken van de 'risico-regel-reflex'. Hieronder wordt verstaan dat op het moment dat een (verondersteld) probleem opduikt dat meteen opgelost moet worden en wel door het toevoegen van nieuwe verboden aan de bestaande wet. Met grote haast wordt dan een wetwijziging ingevoerd waarvan later blijkt dat hij onwerkbaar en onduidelijk is en weinig effect resorteert. Er zijn dan vaak corrigerende aanpassingen nodig en zaken moeten verduidelijkt worden in jurisprudentie. Met alle kosten, verspilde uren en gerechtelijke dwalingen van dien. De commissie heeft hier een hard oordeel over en doet aanbevelingen om de Wet wapens en munitie te verbeteren, verduidelijken en vereenvoudigen. De minister heeft bij het aanbieden van het rapport gesteld daar serieus werk van te willen gaan maken.

Het wekt dan ook verbazing dat het Ministerie van Veiligheid en Justitie op precies hetzelfde moment komt met een voorstel voor een wetwijziging bedoeld om het geconstateerde probleem van toename van wapenbezit en wapengebruik door jongeren aan te pakken. Dat voorstel is bekend als het 'legale-messenverbod' en voorziet in regels die een aantal legale voorwerpen (waaronder 'gebruiksmessen') tot wapen zullen maken, met bijbehorende verboden die gelden voor iedereen, niet alleen voor jongeren.

Er moeten lijsten komen over welke legale voorwerpen het gaat, er moeten vier verschillende vrijstellingen gedefinieerd worden voor opgesomde 'redelijke belangen', er moet gemeld worden aan Brussel, er moeten extra controles komen plus voorlichtingscampagnes en evaluaties. En het blijft onduidelijk hoe groot de reikwijdte (scope) van de verboden is want nergens wordt aangegeven waar het nu eigenlijk om gaat. De Minister krijgt een carte blanche om zaken per AMvB te verbieden. Niemand kan dus inschatten wat er nu eigenlijk staat te gebeuren.

Men heeft bovendien verzuimd om de huidige wetsteksten te analyseren of daarmee het probleem aangepakt kan worden.

Het ministerie doet dus, op het moment dat de commissie haar rapport aanbiedt, precies datgene waarvan de commissie constateert dat het de basis is voor nagenoeg alle problemen die we nu met de Wwm hebben. Een risico-regel-reflex die leidt tot onwerkbare regelgeving die alleen getypeerd kan worden als spelen voor de publieke tribune, vol met soundbites voor praatprogramma's en twitterfeeds terwijl de praktische waarde zeer twijfelachtig is. Zoals ooit een ambtenaar van de Europese Commissie stelde 'we weten dat de maatregel niet werkt maar we willen niet dat van ons gezegd kan worden dat we niets gedaan hebben en dus doen we dit'. Het is bijzonder dat het Ministerie zo snel en doeltreffend een voorbeeld geeft van de zere plek waar de commissie haar vinger op heeft gelegd.

Waarom?

Geconstateerd is dat bepaalde jongeren steeds vaker er voor kiezen om een wapen aan te schaffen en zelfs te dragen. Hoewel volgens de Korpschef de jeugdcriminaliteit niet toeneemt (interview WNL, 8-1-2023) stelt hij wel dat die criminaliteit verhardt. Diverse politici hebben geroepen dat er maatregelen genomen moeten worden (lees: er moeten zaken verboden worden) om de dreiging die daardoor ontstaat te verminderen. Let wel: Het probleem zit blijkbaar bij jongeren met wapens, niet bij volwassenen. Waarom schaffen mensen zaken aan die zij als wapen willen gebruiken? Daarvoor zijn twee mogelijke redenen.

De eerste vindt zijn oorzaak in een recente sterke mentaliteitsverandering van bepaalde groepen jongeren. In de pers wordt vaak verwezen naar drillrap groepen en geweldverheerlijking op youtube maar de trend is veel breder. De afgelopen jaren is de macho cultuur weer opgedoken. Daarbij gaat het vooral over poseren met wapens in youtube-, instagram, tiktok en telegram filmpjes maar ook om openlijke intimidatie. Zoals de korpschef ook stelt verhardt hierdoor de mentaliteit van de criminelen. Dat vertaalt zich bij de oudere in de wens om zware (vuur)wapens te bezitten en bij de jongere in het voorhanden willen hebben van 'lichtere' wapens, waaronder stoot-, slag- en steekwapens. Messen zijn dus vooral een jeugdprobleem.

Daarnaast constateren we een behoefte (die gedeeltelijk zijn oorzaak vindt in die verharding van mentaliteit bij anderen) voor zelfbescherming. Die behoefte is meer universeel omdat ook zwakkeren, vrouwen, kwetsbaren en ouderen in de samenleving die behoefte voelen. De wetgeving in Nederland maakt het onmogelijk om wapens voor zelfbescherming te bezitten, laat staan te dragen. Personen die bescherming zoeken zullen dus geen andere keus hebben dan te zoeken naar alternatieven en komen dan bij de 'legale messen' terecht. Het is een beetje wrang dat door het verbieden van wapens van geringere gevaarstelling het aantal gevallen van het om redenen van zelfbescherming dragen van dodelijke wapens toeneemt. Toch houdt de Nederlandse overheid vast aan een totaalverbod op zelfbeschermingsmiddelen, hoe zwak die ook zijn. Het wekt dan ook enige verbazing dat kortgeleden een Officier van Justitie vrijspraak rekwierde voor een vrouw die op een terras een man had doodgestoken, op grond van het feit dat zij gebruik zou hebben gemaakt van haar 'recht op zelfverdediging'. Zelfverdediging is in Nederland (nog) geen recht maar alleen een strafuitsluitingsgrond. *Over het algemeen is het woord zelfverdediging een allergeen voor de Nederlandse overheid. Zij verkiest voor de burger de turpis fuga als dit maar enigszins mogelijk is.*²

Reikwijdte (scope) van het voorstel

Doelgroep

Het voorstel wordt gepresenteerd als een middel om het bezit en het dragen van wapens door jongeren tegen te gaan. Er moet ook een mentaliteitsverandering bij jongeren in gang gezet worden. Bij lezing blijkt echter dat het voorstel nadrukkelijk ook gericht is op volwassenen. Het is dus veel breder dan nodig. In plaats van de 1,2 miljoen jongeren (13-18 jaar) waar het om gaat raakt dit voorstel alle 17,5 miljoen inwoners van Nederland. OOK

---

² Citaat afstudeerscriptie mr. P. Hoogeveen, 1971

degenen die geen onderdeel van het probleem zijn. Wat voor zin heeft het om beperkingen op te leggen (en te moeten handhaven) aan 16,3 miljoen mensen die geen onderdeel van het probleem zijn? Moeten de goeden lijden met de kwaden? Wegen de mogelijke voordelen hiervan op tegen de nadelen?

Welke voorwerpen betreft het?

Het voorstel is om een lijst op te stellen waarop legale voorwerpen vermeld worden die tot 'wapen' worden verklaard en onder categorie 4 van de Wwm komen te vallen maar waarvoor een (op een andere lijst vermeld) redelijk belang tot voorhanden hebben of dragen geaccepteerd zou kunnen worden.

Wat nu gebeurt is dat er twee lijsten komen die gaan bepalen of een voorwerp een wapen is en voor welk doel het eventueel WEL gebruikt mag worden. Dit is een beetje een omgekeerde wereld. Nu is de opzet van de Wwm nog dat er lijsten zijn van zaken die verboden zijn. Men stelt echter voor dat er lijsten moeten komen van wat wel mag. Om strijdigheid met het legaliteitsbeginsel te voorkomen zullen die lijsten een limitatief karakter moeten hebben. Er bestaat een oneindig groot aantal redenen waarom bepaalde handelingen met gebruiksvoorwerpen/gereedschappen toegestaan moeten zijn. Het wordt dus een ERG lange lijst.

Principieel is er maar één handeling die verboden moet blijven en dat is het gebruik van een voorwerp als wapen. Het is veel makkelijker om die ene handeling expliciet te verbieden dan al die andere handelingen limitatief op te sommen en toe te staan. Het is frappant dat in de begeleidende tekst bij het voorstel allerlei bezwaren van deze methodiek worden vermeld (paragraaf 3.1, tweede alinea) maar verder wordt er niet op ingegaan. En de bezwaren zijn best groot.

Lijsten zijn altijd slecht te hanteren. Ze zijn nooit correct, nooit uptodate en nooit volledig. De laatste lijsten die binnen het kader van de Wwm werden gehanteerd zijn in 2013 om goede redenen geschrapt. We gaan nu dus terug naar de fouten die we ooit al gemaakt hebben.

Alles hangt, voor wat betreft dit voorstel, af van wat er op de categorie 4.6 lijst komt te staan en hoe de toelaatbare activiteiten met de vermelde voorwerpen worden gedefinieerd. Zonder deze informatie weten we niet hoe breed de reikwijdte van die voorstel werkelijk is. Hoe kunnen we beoordelen bij deze consultatie of deze voorstellen bruikbaar en werkbaar zijn als we niet weten waar ze over gaan? Zoals het voorstel er nu ligt is het een carte blanche om allerlei zaken op papier te zetten zonder advies van deskundigen en zonder democratische controle (maar hoogstens het recht tot klagen achteraf).

Het samenstellen van dit soort lijsten is veel moeilijker dan algemeen gedacht wordt. Het is niet mogelijk om op een lijst te zetten: Mes met punt, mes met zaagkant, driekantig schrapstaal, houten briefopener, satéprikker van aluminium, satéprikker van bamboe, voorsnijfork tweepuntig. De Wwm commissie heeft in de bijlagen van haar rapport voorbeelden gegeven van hoe een lijst met definities in de Wwm er uit zou moeten zien.

Ook voor de nu voorgestelde lijsten zullen nauwkeurige definities gecreëerd moeten worden. Er kan niet volstaan worden met vage, wollige fantasieteksten.

In het reeds bestaande handelaars convenant wordt gesteld dat de term 'messen' met opzet niet gedefinieerd is omdat er zo veel mogelijk onder moet vallen, ook zaken die niet als 'mes' te typeren zijn. Dat is mogelijk omdat het convenant een nogal vrijblijvend karakter heeft.

Niemand wordt veroordeeld wegens het niet volgen van het convenant. Dat is bij een wet heel anders. Daarbij is de voorspelbaarheid van de werking van de wet essentieel (legaliteitsbeginsel) en dat kan alleen als goed gedefinieerd is wat er op de lijsten staat. Helaas zijn ervaringen in het verleden in dit geval wel een garantie voor de toekomst. Een uitgebreide, tot in detail uitgewerkte lijst zou goed stand houden in de rechtszaal maar op de werkvloer wordt het een drama. Maken we hem minder specifiek dan zal er heel veel rechtbanktijd verloren gaan met discussies over hoe de lijst nu eigenlijk bedoeld was. Het is ondoenlijk om een ellenlange lijst te maken waarop staat wat er allemaal met scherpe voorwerpen toegestaan is. Het is veel efficiënter om de huidige praktijk te handhaven waarbij alleen die enkele zaak wordt aangegeven die verboden is: Het gebruiken van een gebruiksvoorwerp (gereedschap) als wapen (of de intentie om dat te doen). Dat is voor iedereen begrijpelijk.

Hetzelfde geldt voor de opsomming van 'maatschappelijk aanvaardbare activiteiten'. Ook die opsomming zal limitatief van karakter moeten zijn. En deze lijst zal zeker nooit compleet zijn. De omgekeerde benadering (opsommen wat niet mag) heeft zijn waarde in de afgelopen eeuwen bewezen. Waarom het dan nu anders doen?

Bijkomend probleem is nog dat iemand die een reden opgeeft voor het bezitten of dragen van een cat 4.6 'wapen' met een *'aannemelijke, verifieerbare en niet op voorhand onaannemelijke verklaring aannemelijk moet maken dat het een maatschappelijk aanvaardbaar doel dient'*. Op wat voor manier kan een maatschappelijk aanvaardbaar doel verifieerbaar zijn? En als de controlerend ambtenaar het doel niet kan verifiëren? Is de persoon dan strafbaar?

Dragen

In het voorstel wordt opgemerkt dat het begrip 'voorhanden hebben' heel erg ruim is waardoor het tot ongewenste onduidelijkheid zou kunnen leiden bij de uitvoering. Minister en commissie hebben dit in de huidige wet ook geconstateerd en de commissie heeft in haar rapport al aangedragen om in plaats van *voorhanden hebben* te spreken over *de beslissingsmacht hebben*. Die term is al sinds 1956 in gebruik en juridisch volkomen uitgekauwd.

Leeftijdscntrole

In het voorstel staat dat bij verkoop van cat 4.6 'wapens' altijd een leeftijdscntrole moet plaatsvinden. Nadrukkelijk wordt gesteld dat het hierbij alleen gaat om commerciële transacties.

Dit laat een groot gat in de maatregel ter voorkoming van wapenbezit onder jongeren. Het is niet toegestaan om een cat 4.6 'wapen' te verkopen aan een minderjarige maar daarmee wordt de toegang tot dit soort wapens nauwelijks geblokkeerd. De jongeren mogen wel wapens ontvangen, zolang zij er maar niet voor hoeven te betalen. Als ze met hun grote broer naar IKEA gaan waar die een broodmes koopt en dat vervolgens aan hen geeft is er niets aan de hand. Ook het verkrijgen van wapens uit andere bronnen (school, werkplaats, moeders keukenla) blijft mogelijk. De hele exercitie lijkt dan ook meer op een poging om de stoep van de handel schoon te houden dan op het bestrijden van bezit en misbruik. Het lost het probleem niet op.

Ook wordt er voorbij gegaan aan de lastenverzwaring die een leeftijdsverificatiemaatregel inhoudt. Inderdaad, het is voor de handel makkelijk om een identiteitsbewijs te controleren. Maar nadrukkelijk wordt gesteld dat ook internet handel hier onder valt en dat internetverkopers de leeftijd van de ontvanger moeten verifiëren. Dit gaat niet werken. Een kind kan makkelijk zaken op naam van een familielid bestellen. Ook zullen bedrijven in het (verre) buitenland (in het bijzonder Ali Express) niet gedwongen kunnen worden dergelijke verificaties uit te voeren.

Dat betekent dat alle goederen die uit het buitenland (zowel binnen- als buiten de EU) aankomen gecontroleerd moeten worden om na te gaan of de ontvanger wel 18+ is. Deze taak zal door de Douane uitgevoerd moeten worden en dat is een heel grote taakverzwaring. Zij zitten daar niet op te wachten.

Wordt deze controle niet ingevoerd dan is de hele voorgestelde wetswijziging een wassen neus.

Is deze wetswijziging werkelijk gewenst of noodzakelijk?

Het kan niet ontkend worden dat we een probleem met (sommige) jongeren en wapens hebben. De vraag is of de voorgestelde wetswijziging daar werkelijk iets aan zal doen. Het verbieden van een bepaald voorwerp om een sociaal probleem op te lossen zonder het sociale probleem zelf aan te pakken is zelden effectief. Daar komt bij dat dit soort regels vaak meer problemen veroorzaken dan positieve effecten. Zoals de Telegraaf op 7 januari j.l. kopte: *'Door een verbod verdwijnt het probleem niet opeens'*.

Telegraaf 7-1-2023.

Het probleem is dat er aan een bestaande, over-gecompliceerde wet weer extra verboden worden toegevoegd zonder dat gekeken wordt of het totaal werkelijk functioneert. Er wordt niet eens gekeken of het probleem met behulp van de bestaande wet zou kunnen worden aangepakt.

Een probleem met het voorstel is de inbedding in die bestaande wetgeving. Het verbod op overdragen aan minderjarigen en voorhanden hebben in het algemeen wordt aan de wet toegevoegd. Het vervangt geen bestaande verboden maar is een extra verbod. Hier en daar loopt het dwars door bestaande regels heen.

Gesteld wordt dat de voorgestelde regels komen in plaats van de gemeentelijke verordeningen maar dat is niet correct. Ook de indeling van voorwerpen ('wapens') in categorie 4.7 wegens de aard van die voorwerpen of de omstandigheden waaronder zij worden aangetrokken blijft bestaan.

Dat betekent dat handhavers een hele serie dingen moeten controleren. Veel meer dan alleen of een voorwerp op de lijst staat. Ten eerste is de vraag of het voorwerp vermeld wordt in categorie I, II, III of IV. Dan volgt de vraag of het vermeld wordt in Regeling wapens en munitie art 2.1 c.q. 3. d, f of g. Daarna of het op de cat 4.6 lijst staat. Vervolgens of het valt onder een nog geldende lokale gemeentelijke verordening en tenslotte of de omstandigheden waaronder het wordt aangetroffen er op duiden dat het als wapen (van categorie 4.7) moet worden beschouwd. Dat geeft onduidelijkheid en een grote kans op fouten en dat gaat weer leiden tot extra rechtszaken.

En dan moeten niet alleen de handhavers dit alles overwegen, maar ook de eigenaren zelf. Die moeten eerst zien te bepalen waar het voorwerp in de categorisering past om te voorkomen dat ze de wet overtreden. Gezien de onduidelijkheid van het voorstel zouden ze daar een flinke klus aan kunnen hebben met grote kans op fouten en interpretatieverschillen.

Op de kwaliteit van het voorstel is ook nogal wat af te dingen. Het wordt voorgesteld alsof deze wetswijziging eenvoudig is en veel positief effect zal hebben. Het voorstel is verre van eenvoudig en kan niet aangemerkt worden als 'goede wetgeving'. Er wordt een verbod ingevoerd dat nog lang niet ingevuld is (de lijsten ontbreken nog) en eigenlijk in dit stadium nog niet op zijn merites kan worden beoordeeld.

Om niet de hele maatschappij te ontwrichten zijn er vier (4) vrijstellingen-uitzonderingen-aanwijzingen nodig:

1. Een opsomming van legitiem verklaarde doelstellingen waarvoor overdracht van een wapen op de cat 4.6 lijst aan minderjarigen toegestaan is.
2. Een lijst van legitiem verklaarde doelstellingen waarvoor personen wapens van cat 4.6 mogen dragen.
3. Een ontheffing van de erkenningsplicht voor handelaren
4. Een aanwijzing in het kader van richtlijn EU/2015/1535.

Een wetswijziging waarvoor zo veel aanpassingen nodig zijn met zo'n geringe kans op succes mag de naam 'goede wetgeving' niet dragen.

Het wetsvoorstel is ook zo opgezet dat nu al duidelijk is dat het geen nuttig effect zal hebben.

Dit alles maakt dit voorstel volledig ongewenst.

Kunnen de doelstellingen van dit voorstel niet gerealiseerd worden binnen de huidige Wwm?

Het wekt verbazing dat nergens vermeld wordt dat nagegaan is of het beoogde doel ook bereikt kan worden binnen het kader van de bestaande regelgeving. Als we de aangedragen hoofdreden voor deze wijziging als doel stellen lijkt het mogelijk om het voorkomen van dragen en bezit van bepaalde voorwerpen door jongeren (<18) zonder al te veel aanpassingen mogelijk.

Er wordt heel vaak (ook in dit voorstel) aan voorbij gegaan dat voor ELK wapen van categorie 4 een leeftijdsbeperking (>18) geldt, ongeacht hoe het in die categorie is terechtgekomen. De leeftijdslimiet geldt dus ook voor voorwerpen die in cat 4.7 zijn ingedeeld wegens de aard of de omstandigheden waaronder het wapen werd aangetroffen.

Dat betekent dat het verboden is voor een <18 om een voorwerp voorhanden te hebben dat hij of zij bedoelt te kunnen gebruiken als wapen ook als het niet expliciet een cat I, II, III of IV wapen is. Het feit dat de minderjarige eigenaar het ding als wapen wil gebruiken maakt het tot categorie 4 wapen met als gevolg dat die zelfde eigenaar met onmiddellijke ingang strafbaar is.

Van een zestienjarige student van een administratieve opleiding die een vleesmes in zijn kluisje heeft liggen en geen redelijke verklaring kan geven voor de aanwezigheid van dat mes kan redelijkerwijs aangenomen worden dat hij dat mes als wapen beschouwt. Hij is dus strafbaar.

Hetzelfde geldt voor een veertienjarig meisje dat een vleesmes op haar nachtkastje heeft liggen omdat ze doodsbang is van haar stiefvader.

Deze bestaande wettelijke constructie maakt het mogelijk om zonder uitgebreide en onwerkbare wetwijzigingen het bezit en dragen van 'gelegenheidswapens' voor jongeren onmogelijk te maken. Daarvoor zal niet veel meer nodig zijn dan een aanwijzing door de minister waarin gesteld wordt dat elk bezit van voorwerpen die als gelegenheidswapen kunnen dienen door personen <18 als 'omstandigheid die wijst op de intentie voor gebruik als wapen' moet worden beschouwd tenzij sprake is van een verifieerbaar geaccepteerd redelijk belang. Daarmee is de maatregel beperkt tot de doelgroep en de te voorkomen handelingen (voorhanden hebben en dragen).

Daar is geen wetwijziging voor nodig. De mogelijkheid bestaat al sinds 1986 en moet alleen goed omschreven onder de aandacht van de handhavende instanties gebracht worden. Dan hoeven de 16,3 miljoen andere Nederlanders zich niet in allerlei bochten te wringen om hun legale activiteiten met scherpe voorwerpen verifieerbaar acceptabel te maken.

Dat is tenminste een maatregel die weinig onnodige impact heeft maar wel het vereiste effect resorteert specifiek op de doelgroep. Chirurgische precisie in plaats van een stoomwals.

Mocht u nog vragen hebben dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groeten,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'J. van Driel', written in a cursive style with several loops and a long horizontal stroke at the end.

ing. J. van Driel
Geregistreerd gerechtelijk deskundige
Vakgebied "Toetsing aan de Wet wapens en munitie"
NRGD nr. 1106.222